

Maartje Draak

25 maart 1907 – 16 november 1995

Op 14 november 1949 werd mevrouw dr. A.M.E. Draak tot buitengewoon lid van de Volkskundecommissie benoemd. Een begrijpelijke keus, want ze was toen al een van de weinige deskundigen in Nederland op het gebied van de volksletterkunde. In haar proefschrift *Onderzoekingen over de roman van Walewein* (1936) had ze de relatie tussen deze middelnederlandse roman en het sprookjes-type AT 550 (de gouden vogel) onderzocht, met als conclusie dat de Westeuropese versie van dit sprookje aan de Waleweinroman ten grondslag ligt. In 1946 werd ze privatdocent Keltische Taal- en Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam, in 1955 werd ze hoogleraar in Amsterdam, in 1956 in Utrecht. Via de keltologie en haar langdurig lidmaatschap van de Volkskundecommissie bleef ze voeling houden met het sprookje, ook met het Nederlandse sprookje. In het 'Verloop van het Nederlandse sprookje' (1960), een lezing die zij op 14 november 1959 hield ter gelegenheid van het vijftwintigjarig bestaan van de Volkskundecommissie waarvan ze inmiddels voorzitter was geworden, betoogde zij dat het met het Nederlandse sprookje sinds de middeleeuwen snel bergafwaarts was gegaan. Hoewel er na haar lezing toch meer sprookjes in Nederland zijn opgetekend dan in de hele periode daarvoor, is de Nederlandse sprookjestradiatie inderdaad van een andere orde dan de Ierse. Diepe bewondering had zij voor de Ierse sprookjesvertellers. In 1953, tijdens een internationaal congres over keltische volksletterkunde in Schotland, had ze het geluk kennis te maken met de Ierse sprookjesverteller Duncan Macdonald, die daar bij wijze van demonstratie onder andere een sprookje voordroeg dat bijna een uur duurde. Het fabelachtige geheugen van de man – hij kende ruim 100 sprookjes –, zijn vertelkunst, maar ook zijn persoonlijkheid intrigreerden haar buitengewoon. Hij vormde voor haar een nog

▲
Prof. dr. A.M.E. Draak.
Uit: *Mededelingen van de Centrale
Commissie voor onderzoek van het
Nederlandse volkseigen* nr. 11
december 1959.

levende schakel naar de oude keltische epiek. Haar artikel over hem in *Fabula* (1958) besloot ze met de woorden 'If I had to give advice to future Märchenforscher I would say: "Learn Irish."'

Toch kon ze ook waardering opbrengen voor de kleinere Nederlandse vertelkunst. In een klein artikel (1952) wees ze op de vertelkunst van de 'rasechte' verteller D. Schuurman uit het dorpje Zuiderwoude ten noorden van Amsterdam, wiens verhalen rond 1900 door de arts C. Bakker werden opgetekend. Bakker noteerde in die tijd ten behoeve van G.J. Boekenoogen ruim 500 verhalen van diverse vertellers uit dit gebied. Ze signaleerde en veroordeelde dan ook het heilloze ingrijpen van G.J. Boekenoogen, die een aantal van de door Bakker opgetekende verhalen publiceerde en daarbij het mondelinge karakter van de optekeningen verliterariseerde. Dat stuitte haar als 'rasechte' filologe tegen de borst. Haar wens dat de verhalen van Bakker nog eens in hun oorspronkelijke vorm zouden worden gepubliceerd, zal binnen afzienbare tijd in vervulling gaan dankzij een project op de afdeling Volkskunde van het P.J. Meertens-Instituut.

Haar belangrijkste werkterrein was echter de keltologie. Hier verrichtte ze haar filologisch en letterkundig gerichte onderzoek dat ze voornamelijk in artikelen en tekstedities vastlegde.

Maartje Draak is de langst in functie zijnde (1957-1981) en tevens laatste voorzitter van de Volkskundecommissie geweest. In 1981 werden de Volkskunde-, Naamkunde- en Dialectencommissie van het P.J. Meertens-Instituut in één commissie samengevoegd. Tijdens haar voorzitterschap heeft het Volkskundebureau de gelegenheid gekregen een vaste wetenschappelijke staf op te bouwen, waardoor de basis werd gelegd voor de buitenuniversitaire, wetenschappelijke beoefening van de Nederlandse volkskunde. Dit leidde tot een heroriëntatie van de Nederlandse volkskunde die zij als voorzitter van de Volkskundecommissie steeds krachtig heeft ondersteund.

Ton Dekker